

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

10
2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 714 sahifa, 30-oktyabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrazqov, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent

Djumaniyazov Maqsud Allazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farhod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoira Azimovna SamDu IS instituti professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Nomozova Qumri isoyevna Geologiya fanlari universiteti "Iqtisodiy geologiya" kafedrasini dotsenti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar departamenti rahbari

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi PKQTUMOTMXHB mutaxassis

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Qishloq xo'jaligida innovatsion xizmatlar infratuzilmasini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	8
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich , professor, Zaynutdinova Umida Djalalovna , dotsent	
O'zbekiston-Turkiya do'stligi azaliy qadryatlarimiz zaminida yashab kelmoqda.....	13
O'sman Mesten , Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya-O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari	
O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanishini davlat tomonidan	
qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish.....	15
Akkulov Abdulaziz Uralboyevich , mustaqil tadqiqotchi	
O'zbekiston Respublikasini "Yashil" iqtisodiyotga o'tish istiqbollari. Muammolar va yechimlar.....	19
Mirzayev Bexruz Abdulla o'g'li , doktorant	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda "Yashil" iqtisodiyotning o'rni.....	26
Sevara Yaxshimuratova Rustam qizi , assistent-o'qituvchi	
Sanoat barqarorligini ta'minlashda yashil energetikaning o'ziga xos xususiyatlari.....	29
Kadirov Abdumalik Matkarimovich	
Republikamizda "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishda agroxizmatlarni	
rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.....	36
Mirzayev Q. J. , i.f.d., professor; Jonuzokov M. K. , assistent o'qituvchi	
"Yashil" obligatsiyalarni muomalaga chiqarishning nazariy va amaliy jihatlari.....	40
E. I. Nosirov , i.f.n., dotsent	
Turizm sohasidagi loyihalarni kreditlash amaliyotini takomillashtirish.....	46
Matkabulova Dilorom Xalilullayevna , PhD	
Koreya Respublikasida yashil (eko) turizmning rivojlanish yo'nalishlari va muammolari.....	51
Islomova Dilrabo Salomovna , kafedra assistenti	
Moliyaviy menejment tizimini transformatsiyalashda raqamli marketing	
samaradorligini baholashning nazariy yondashuvlari.....	55
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich , PhD, dotsent	
Samarqand viloyati ekologik turizm salohiyatidan samarali	
foydalanish asosida ekoturizm klasterlarini shakllantirish.....	62
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi , i.f.b.f.d.; Axrorov Farxod Baxriddinovich , i. f. n.; Xo'jamov Bobur , tadqiqotchi	
Ichki turizmni rivojlantirishda davlatning o'rni.....	68
Dehqonov Burxon Rustamovich , tayanch doktorant	
O'zbekistonda turizm sohasini rivojlanishiga global trendlarning ta'siri.....	72
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich , i.f.d., professor	
Assessment of the Current State of the Market and Procedure For Lending	
to Subjects of Tourism Services of the Republic of Uzbekistan.....	79
Karimova Aziza Maxomadrizoyevna , PhD, docent; Maqsudov Orif Shakirovich , assistant	
Islomiy moliya instrumentlari (muzoraba va mushoraka) va ularni tijorat banklarida qo'llash.....	84
Madraximova Gulasal , dotsent; Safarova Nasiba , magistrant	
Mamlakatimizda "Yashil" iqtisodiyot asosida barqaror rivojlanishni ta'minlashning o'ziga xos jihatlari.....	90
Mustafaqulov Yangiboy Bo'riqulovich , Todjimamatova Mashhura Erkinovna ;	
Nurmatova Hilola A'zamovna ; Berdieva Aziza G'anisher qizi ; Egamberdieva Oydin Abror qizi	
Ways to Improve the Green Recovery in Uzbekistan by Investment and Trade.....	97
Nurbek Khalimjonov , assistant	
Evaluating the Path Towards Sustainable Tourism Development in the Republic of Uzbekistan.....	102
Khusniddin Egamnazarov	
Nexus Between Climate Change and Energy Consumption in Uzbekistan: A Time Series Analysis.....	106
Sarvar Mamasoliyev ; Shodiyor Toxirov	
O'zbekistonda mice turizmini barqaror rivojlanishida qulay infratuzilma.....	112
Xalimova F. N. , katta o'qituvchi	
Ichki turizmni rivojlantirishning ilg'or xorijiy tajribasi va uni	
O'zbekistonda qo'llashning iqtisodiy afzalliklari.....	115
Matkarimov Jahongir Shamuratovich , mustaqil tadqiqotchi	
Agroturizmni rivojlantirish orqali hududlarning barqaror rivojlantirish imkoniyatlari.....	122
Jo'rayeva Nargiza Abduvohidovna , kafedra dotsenti	
Turizm sektorida milliy hunarmandchilik mahsulotlarining rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari.....	126
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna , kafedra assistenti	
Роль религиозного туризма в экономике Узбекистана.....	132
Рахимова Дилфуза Мирзакасимовна , преподаватель	
Turistik sanoatining investitsion jozibadorligini boshqarish va samaradorligini baholash.....	139
Sa'dullayeva Gulnoza Sodiq qizi , PhD	

Turizmga innovatsiyon texnologiyalarni joriy qilish shart sharoitlari	144
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li , doktorant	
O'zbekistonning "yashil iqtisodiy strategiyasi" va uni amalga oshirishning asosiy yo'nalishlari	147
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich , dotsent	
An Analysis of the Structure of Trade Between China and Uzbekistan	150
Cao Gang , PhD Candidate	
"Daka-Tex" MCHJ XKning marketing faolyatining takomillashtirish.....	160
Musyeva Shoirazimovna , kafedra professori	
Mamalakat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda oziq-ovqat xavfsizligining o'rni.....	164
Ibragimov G'ayrat Ablalulovich , PhD; Shukurova Nilufar Qahramonova , tadqiqotchi;	
Umirov Islombek Furkatovich , tadqiqotchi; Tojiqulov Samandar Orufjon o'g'li , tadqiqotchi	
MDH davlatlarida chorva va parandachilik o'sish dinamikasi	169
Abidov Abdujabbor Abduxamidovich , t. f.n., dotsent	
Tijorat banklarida foiz stavkaning likvidlikka ta'siri	179
Berdiyarov Baxriddin Tavasharovich , iqtisodiyot fanlari doktori, professor	
O'zbekiston moliya bozorini jahon moliya bozoriga integratsiyalashuvining dolzarb masalalari	186
Burxanov Aktram Usmanovich , i.f.d., prof.; Xudoyqulov Xurshid Xurramovich , i.f.d., prof.	
O'zbekiston Respublikasining Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lishiga oid	191
Ruzibayev Jahongir Nodirovich	
O'zbekistonda ikkilamchi qimmatli qog'ozlar bozori hozirgi holati tahlili.....	194
Ro'ziqulov Abdimo'min Qussam o'g'li , mustaqil izlanuvchi	
Raqamli texnologiyalar orkali turizm industriyasini rivojlantirish usullari	200
R. P. Zarikeyev , mustaqil doktorant	
Korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda inson resurslaridan foydalanish amaliyoti	206
Abdualimov Ashraf Qurbonaliyevich , doktorant	
Oliy ta'lim muassasalarida to'lov-kontrakt shakli mablag'lari bo'yicha xarajatlar	
va ular hisobining amaldagi holati	211
Abdujalilova Dilnoz Abdusattorovna , doktorant	
O'zbekistonda oziq-ovqat bozori nazariy tahlili.....	216
Abduraxmanova Zuxra Toxir qizi , doktorant	
Sug'urta munosabatlarini takomillashtirishning istiqbollari	221
Abduturapova Dildora Farxodjon qizi , doktorant	
Functions of Management in Education and Its Significance	231
Akhatova Shakhnoza Akram kizi , teacher	
Qishloq xo'jaligi korxonalarini moliyalashtirishni yangicha	
usullarini o'rganishning ayrim dolzarb masalalari	235
Ametov Quvondik Mamatjanovich , mustaqil izlanuvchi	
Yog'-moy sanoati korxonalari kapitali rentabelligini oshirish yo'nalishlari.....	238
Amirzoda Hamrayev , katta o'qituvchi	
Banklararo to'lov tizimini raqamli iqtisodiyotdagi rolini oshirish choralari	244
Amonov Alisher , o'qituvchi	
Baholash faoliyatini raqamlashtirish istiqbollari.....	248
Bobirjon Aktamov , katta o'qituvchi	
Marketing xizmati samaradorligini baholashda PEST tahlil usulining ahamiyati va qo'llash imkoniyatlari	253
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li , katta o'qituvchi	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarining vujudga kelish zarurati, umumiy hisobotlarining tuzilishi	
va O'zbekistonning MHXSga o'tishida vujudga keladigan muammolar va ularni bartaraf etishning istiqbolli	
yo'nalishlari	259
Djurayeva Iroda Bahrom qizi , doktorant, o'qituvchi	
Samaradorlikni korxona iqtisodiyotida tutgan o'rni	265
Fayziyeva Nilufar Shuxrat qizi , PhD, katta o'qituvchi	
Avtomobil transporti korxonalarida amortizatsiya xarajatlari va uning hisobini takomillashtirish masalalari...	269
G'anibayev Ilxomjon Shokiraliyevich , doktorant	
Turistlar statistik hisobini olib borish bo'yicha xalqaro standartlar va tajribalar tahlili	275
Jumanova Zilola To'ychiyevna , doktorant	
Tijorat banklari ipotekali kreditlarining qaytuvchanlik holatini barqarorlashtirish choralari	280
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li , kafedra o'qituvchisi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni	
amalga oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	284
M. Samiyeva , kafedra assisenti	
Assessment of the Economic Effectiveness of the Railway Transport System	288
Mannonov Shahruhmirza Abdurashidovich , independent researcher	
O'zbekistonda mikromoliya tashkilotlarining iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshirish yo'llari.....	294
Nazarova Muslima Nazarovna , PhD, i.f.f.d., katta o'qituvchi	

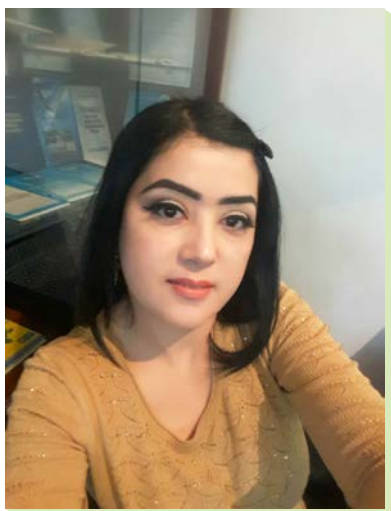
Mamlakatimizda xizmat ko'rsatish sohasini rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari.....	301
Odilov Dilshodjon Tulqinovich	
O'zbekistonda paxtachilik majmuasining iqtisodiy samaradorligini oshirish	307
Xoliqov Tolibjon Luptullaevich , kafedra assistenti	
Ta'lim tizimi boshqaruvida "time menejmenti" texnologiyalarini qo'llash.....	311
Radjabova Gavxar Umarovna , kafedra dotsenti	
Improving Trade Effectiveness Through Merchandising: Theory and Practice	316
Ravshan Aliyevich Allayorov , Associate Professor	
An'anaviy moliya tizimidagi yangi yondashuv va yechimlar	319
Abrorov Sirojiddin , PhD; Bunyod Usmonov , PhD	
Ijtimoiy fondlar va maqsadli jamg'armalar faoliyatini takomillashtirish.....	325
Samiyeva Gulnoza Toxirovna , PhD, i.f.f.d.	
Tikuv-trikotaj korxonalarining brend jozibadorligini marketing strategiyalari asosida oshirish.....	332
Sh. Sh. Ziyayeva , katta o'qituvchi	
Surxondaryo mintaqasining ekoturizm salohiyati nuqtayi nazaridan baholash	337
Soatov Yusuf Xo'jayor o'g'li , mustaqil tadqiqotchi	
Совершенствование учета неиспользованных основных средств в Республике Узбекистан.....	340
Усманов Фаррух Обитжонович , научный сотрудник кафедры	
An'anaviy moliya tizimining metodologik muammolari, shuningdek moliya tizimida yuz beruvchi inqirozlar va ziddiyatli vaziyatlarning yuzaga kelish sabablari	348
Xabibullayev Dadajon Ro'ziboyevich , stajor tadqiqotchi	
Dehqon xo'jaliklarida mahsulot yetishtirish samaradorligini oshirishda tomorqa xizmati klasterlarini takomillashtirish	355
Xamrayeva Sayyora Nasimovna , kafedra professori; Ochilova Nargiza Akramovna , doktorant	
Transport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini mexanizmlarini rivojlanishining asosiy tamoyillari	360
Nosirov Javlonbek Jamoliddin o'g'li , doktorant; Raxmatov Ziyodullo Nosirovich , dotsent	
BMT Barqaror rivojlanish maqsadlari doirasida kambag'allikni qisqartirish va oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash masalalari.....	363
Yusupov M. S. , PhD	
Мировые финансовые центры точки роста экономики	369
Абдуллаев Анвар Фархадович , PhD., доцент кафедры	
XX asr jadid ma'rifatparvarlari Abdurahmon Toshkandiy va Abdulla Avloniy ijtimoiy qarashlaridagi umumiylik va xususiylik	375
Abrorxon Asatulloev Asatulloevich , PhD	
Математическое обоснование вычисления моды и медианы в статистике.....	379
Бердикулова Ирода Райимкуловна , старший преподаватель; Усманов Шахзод Шохрухович , студент	
Yirik soliq to'lovchi korxonalar faoliyatini rag'batlantirishda soliq ma'murchiligining istiqbollari.....	390
G'aniyev Shaxriddin Vohidovich , i. f. d., Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich , PhD	
Sog'lomlashtirish turizmi klasterlari faoliyatida innovatsion faoliyatni boshqarishning kross-innovatsiyalar asosidagi modeli	395
G'ofurov Azizbek Umarjonovich , mustaqil tadqiqotchi	
Tijorat banklari faoliyatidagi kredit risklarini boshqarishni takomillashtirish yullari.....	400
J. Y. Isakov , i.f.d, professor	
Mehnat bozorining raqamlashgan iqtisodiyotdagi statistik masalalari.....	405
A. Abduvohidov , i. f.d., professor	
Davlat oliy ta'lim tashkilotlarida xarajatlar hisobini yuritish.....	407
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich , PhD	
Актуальная ситуация в сегменте теневой экономики в Республике Узбекистан.....	412
Кошанов Абдимурат , независимый исследователь	
O'zbekistonda moliyaviy hisob va hisobotni MHXSlariga transformatsiya qilishda asosiy vositalar hisobini tashkil etish masalalari	416
Qurbonova Shaxrinoz , doktorant	
Erkin iktisodiy hududlarda investitsion faollikni oshirish masalalari.....	420
Qilicheva Kamola Muzaffarovna , mustaqil tadqiqotchi	
Mahalliy byudjetlar xarajatlari ijrosining samaradorligini oshirish masalalari (Jizzax viloyati misolida).....	425
Mamayusupov Omonulla Mamatqulovich , erkin izlanuvchi	
Sug'urtada assistans xizmatlarini takomillashtirish	433
Maxmudov A. M.	
Цифровизация бухгалтерского учета.....	439
Мирсодикова Дилобар Дилшод кизи , самостоятельный соискатель	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini rivojlantirishning moliyaviy mexanizmini takomillashtirish.....	445
Nasrova Kamola Ravshanovna , PhD	
Повышение эффективности депозитной политики в коммерческих банках.....	451
Нуриллаев Рахмат Ярашевич , к.с.х.н., доцент; Нуриллаев Шердил Жамолiddin угли , магистр	

Hufiyona iqtisodiyotni qisqartirish orqali mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish mexanizmlari.....	456
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
Uy-joy fondi boshqaruvini samarali tashkil etish	460
Berdiyeva Dilfuza Axatovna , PhD, dotsent	
Экономика знаний как высший ступень развития инновационной экономики	466
Хасанхонова Нодира Исаметдиновна , PhD	
Kichik biznes subyektlarini samarali investitsiyalashning ilg'or xorijiy davlatlar tajribasi.....	471
Ruziyeva Dilobar Isomjonovna , iqtisod fanlari nomzodi	
Davlat-xususiy loyihalarining mazmun-mohiyati, ilmiy-nazariy asoslari	481
Suleymanov Farrux Raximjonovich , mustaqil izlanuvchi	
Комплексный анализ хозяйственно-экономической деятельности и устойчивости АО "Узавтосаноат"	487
Туйчиев Комилжон Лазизович , доцент кафедры	
Экономическая сущность и важность повышения эффективности	
производства каракулеводческой продукции.....	493
Тулкин Хаймуродович Фармонов , профессор; Нуриллаев Жамолiddин Ярашевич , докторант	
O'zbekistonda tijorat banklari emission operatsiyalarining dolzarb masalalari	499
O'ktamova Nozima Narzulla qizi , PhD, kafedra dotsenti	
Инновационные методы энергосбережения как способ повышения	
конкурентоспособности предприятия	503
Хамдамова Гавхар Абсаматовна , к.э.н., профессор	
Hudud sug'oriladigan yerlarida suv resurslaridan foydalanish holati tahlili	508
Shoxujayeva Zebo Safoyevna , i. f.n., professor, katta ilmiy xodim	
Hududlarning moliyaviy-investitsion salohiyatini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini	513
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi , kafedra dotsenti i.f.d.	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikda xodimlar faoliyatining axborot tizimlarini samarali tashkil qilish.....	521
Yuldashev Furqat Nurilloevich , doktorant	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyoti sharoitida elektron biznesni rivojlantirish yo'llari	524
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich , PhD; Akramov G'ayrat Otabek o'g'li , talaba	
An Analysis of Green Taxation and Its Effect on Economic Growth	530
Fayzieva Nargiza Rabimovna , PhD	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning nazariy jihatlarini	537
Qurbonov Jasurbek Pozilovich , kafedra dotsenti	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm industriyasining rivojlanishi va istiqboli	540
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich , PhD, kafedra dotsenti	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ	
boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	544
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna , mustaqil tadqiqotchi	
O'rta Osiyo davlatlarida rekreatsiya turizmi.....	548
Shaymanova Nigora Yusupovna , doktorant	
Korxona investitsiyalari xususidagi ilmiy-nazariy yondashuvlar va qarashlar evolyutsiyasi.....	552
Eshqo'ziyev Oxunjon Oybek o'g'li , doktorant	
O'zbekiston sanoatining rivojlanish tendensiyalari, muammo va yechimlari.....	559
Shavqiyev Erkin , i. f. n.	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati, dastaklari va uning o'ziga xos tamoyillari	565
Berdiyev Baxtiyor Sodiqovich , kafedra dotsenti	
Innovatsion faoliyatni rivojlantiruvchi omillar va ulardan samarali foydalanish yo'nalishlari	571
Ashurov Maxammadjon Sotvoldiyevich , i.f.n., kafedra dotsenti	
Ijtimoiy tarmoqlar analitikasi.....	576
S. Qulmatova , PhD, dotsent	
Analysing the Functioning of Enterprise Management in the Context of Institutional Reforms	581
Kurpayanidi Konstantin Ivanovich , Professor	
Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi samaradorligini baholash	586
Ruxsatova Rushana O'ktamovna , erkin tadqiqotchi	
Soliq tushumlarini prognozlashtirish modellarini qurishning klassik va intellektual usullari	593
Narmanov Ulug'bek Abdugapparovich , PhD; Maqsudov Azamat Maqsud o'g'li	
Kompaniyani samarali boshqarishda marketingning o'rni va uning tamoyillarini qo'llash istiqbollari.....	598
Usmonova Dilfuza Ilhomovna , kafedra dotsenti	
Экономическая безопасность и факторы влияющие на неё.....	602
Абдишукуров Шерзод Шавкат угли , научный сотрудник	
Oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy manbalari bo'yicha xarajatlar hisobi va uni takomillashtirish.....	608
Artikov Kurbonazar Amonovich , mustaqil ilmiy tadqiqotchi	
Innovatsion iqtisodiyot sharoitida inson kapitaliga yo'naltirilgan investitsiyalarning ahamiyati.....	614
Asamxodjaeva Shoira Shukurullaevna , katta o'qituvchi	

Перспективы развития инноваций и роль стартапов: зарубежный опыт, проблемы и решения.....	618
Ачилова Ширин Шавкат кизи , старший преподаватель	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarni kreditlashda garov ta'minotini takomillashtirish	622
Bazarova Nigora Ravshanovna , kafedra dotsenti	
Sug'urta tashkilotlari investitsiya faoliyatini boshqarish masalalari	627
Kenjayev Ilhom G'iyozovich , iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)	
Organizational Factors Influencing Leadership Styles and Procurement Outcomes	632
Saidakhmedov Islomjon Uligbekovich , Scientific researcher	
Tijorat banklari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yo'llari	637
Mirpulatova Luiza Mansurovna , doktorant	
Tijorat banklarining tadbirkorlik subyektlarini kreditlash metodologiyasining ekonometrik tahlillari.....	642
Norov Akmal Ruzimamatovich , DSc, kafedra professori	
Tijorat banklarida kreditlash amaliyotini takomillashtirish yo'llari	649
Norova Nozima Nabiyeвна , katta o'qituvchi	
Hufiyona iqtisodiyotni qisqartirish orqali mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish mexanizmlari	657
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
Jahondagi kuzatilayotgan globallashuv va tabiatdagi o'zgarishlar oqibatida kelib chiqayotgan turli xatarlardan himoya qilishda sug'urta tashkilotlari oldida turgan vazifalar ("O'zbekinvest" EISK AJ misolida).....	661
Sayfullo Mirzoyev	
International Experiences on Restoration of Financial Stability Through Indicators in Commercial Banking Sector	666
Solijonova Muxlisa Azamatovna	
Pensiya yoshining pensiya ta'minoti tizimiga ta'siri.....	668
Tursunov Jaxongir Pulatovich , DSc	
Mamlakat iqtisodiyotini islom moliya instrumentlari orqali rivojlantirish istiqbollari.....	673
Xalikov Ulug'bek Rustamovich , PhD	
Sug'urta kompaniyalari va tijorat banklari integratsiyalashuv jarayonini zarurligi va ahamiyati.....	678
Xudoyberdiyeva Sadoqat Abdumannonova , mustaqil izlanuvchisi	
Qishloq xo'jaligi korxonalarini davlat tomonidan qo'llab quvvatlashning innovatsion menejment tamoyillari...	683
Shaniyazova Zamira Oralbayevna , PhD	
Тенденции развития жилищного строительства.....	688
Алиева Зилола Маматвалиевна , доцент кафедры	
Tadbirkorlik subyektlarini moliyalashtirishning innovatsion usullari.....	692
Shakirova Nigora Axralovna , kafedra dotsenti v.b.	
Nodavlat notijorat tashkilotlari mablag'larining shakllanishi va nazorat qilinishi.....	698
Xusanov Nishonboy Abdusattarovich , filologiya fanlari doktori, professor	
Спиртные напитки - вред здоровью	702
Кариева Халима Икромжоновна , старший преподаватель кафедры	
Importance of Social Infrastructure Development in Rural Areas	706
Munisa Alimova	
Davlat xizmatida agile loyiha boshqaruvi texnologiyasidan foydalanish	709
Isaqova Zebo Murodovna , f.f.n. (PhD), tadqiqotchi	

KOMPANIYANI SAMARALI BOSHQARISHDA MARKETINGNING O'RNI VA UNING TAMOYILLARINI QO'LLASH ISTIQBOLLARI

Usmonova Difuza Ilkomovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti Marketing kafedrası
dotsenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada kompaniyani boshqarishda marketing yondashuvidan foydalanish, mavjud yoki potentsial talabni aniqlash asosida aniq mahsulotni ishlab chiqarishning maqsadga muvofiqligi va zarurligini asoslash, kompaniyaning barcha faoliyatini, shu jumladan ishlab chiqarishning turli bosqichlarini operativ boshqarish ko'rib chiqiladi. ishlab chiqarish jarayoni, sotishdan keyingi xizmat ko'rsatish, mahsulotni sotishni kengaytirish va rag'batlantirish. orientatsiyani ta'minlash ko'rib chigilgan.

Kalit so'zlar: Kompaniya, ishlab chiqarish, faoliyat, operativ boshqaruv, reklama, xizmat ko'rsatish.

Abstract: This article discusses the importance of marketing principles in modern management theory, reveals the content of the analytical function, determines the main directions and indicators of marketing analysis, develops ways to improve marketing analysis at manufacturing enterprises.

Key words: Enterprise, competition, management system, goods, demand, supply, sales, efficiency.

Аннотация: В данной статье рассматривается использование маркетингового подхода в управлении компанией, обоснование целесообразности и необходимости производства конкретной продукции на основе определения существующего или потенциального спроса, оперативного управления всей деятельностью компании, включая различные этапы ее производства. производственный процесс, послепродажное обслуживание, расширение и продвижение продаж продукции. считается обеспечивающим ориентацию.

Ключевые слова: Компания, производство, деятельность, операционное управление, продвижение, сервис.

KIRISH

Mamlakatimizda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar ishlab chiqarish korxonalariga keng imkoniyatlar eshigini ochib bermoqda. Ularga berilayotgan imtiyozlar va preferensiyalar samarasi o'laroq, korxonalarning o'z ixtiyorida qoladigan mablag'larining ko'payishi, yangi kuchlar ishga tushirilishi hamda aholi farovonligi oshishiga xizmat qilmoqda. Iqtisodiyotimizda, mamlakatning xo'jalik faoliyatida bunday ijobiy o'zgarishlarni ko'rish, albatta, quvonarli. Ammo, bugun har birimiz yaxshi bilamizki, bozor iqtisodiyoti o'ta shafqatsiz va raqobat, deya atalmish kurashlar majmui ta'sir doirasida amal qiladigan iqtisodiy tizim hisoblanadi. Bu tizimda ayrim korxonalar bir-birlari bilan hamkorlik qilib faoliyat yuritishadi, turdosh korxonalar esa, doimiy raqobat kurashida bo'ladilar. Ular o'z xo'jalik faoliyatlarida har doim zamon talabiga, aniqrog'i bozor talabiga moslashib, turli-tuman tovarlar ishlab chiqaradilar va realizatsiya qiladilar.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Xorijiy tajribalarga tayanib shuni ta'kidlash lozimki korxonaning bozordagi raqobatbardoshligi uning bozorga yo'naltirilgan siyosatining samaradorligi bilan belgilanadi. Marketing tamoyillarini rivojlantirish va ularni amalda qo'llash bo'yicha kuplab iqtisodchi olimlar shug'ullanib kelgan Ular qatoriga F. Kotler, M. Porter, D. Evans, I. Ansoff, M. Berman, M. Golubkov, P. Samuelson, D. Marshall kabi taniqli olimlarni kiritishimiz mumkin.

Mamlakatimizda qator yillar davomida marketing sohasida olib borilgan izlanishlar milliy hususiyatlardan kelib chiqqan xolda marketing nazariyasini rivojlantirishga katta xissa qo'shgan olimlarni ham e'tirof etish lozim. Bularga R. Ibragimov, Y. Abdullayev, A. Saliyev, M. SHarifxo'jayev, D. Raximova, Sh. Ergashxodjaeva va boshqalarni kiritish mumkin.

Marketingni boshqarish - bu foyda olish, sotishni ko'paytirish, bozor ulushini oshirish va boshqalar kabi tashkilotning ma'lum maqsadlariga erishish uchun maqsadli mijozlar bilan foydali almashinuvlarni o'rnatish,

mustahkamlash va qo'llab-quvvatlashga qaratilgan tadbirlarni tahlil qilish, rejalashtirish, amalga oshirish va nazorat qilish. Marketingni boshqarishning ikki darajasi mavjud: strategik va taktik. Marketingni boshqarishning strategik darajasi (marketing strategiyasi) - bu kompaniya imkoniyatlarini bozor konyunkturasi bilan uzoq muddatli muvofiqlashtirish, ya'ni kompaniya faoliyatining ichki va tashqi muhitini muvofiqlashtirish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv, abstrakt-mantiqiy fikrlash, guruhlash, taqqoslash, omilli tahlil, tanlanma kuzatish usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot maqsadiga kompaniyani samarali boshqarishda marketing tamoyillarini qo'llash usullarni aniqlash kiradi.

Ushbu maqsadga erishi uchun tadqiqotda quyidagi vazifalar hal qilingan:

- Zamonaviy boshqaruv nazariyasida marketing tamoyillarining ahamiyati;
- Marketing faoliyatida tahliliy funksiya mazmunini ochib berish;
- Marketing taxlilining asosiy yo'nalishlari va ko'rsatkichlarini aniqlash;
- Tanlangan korxonaning marketing faoliyati tahlilini amalga oshirish;
- Ishlab chiqarish korxonalarida marketing tahlilini takomillashtirish yo'llarin ishlab chiqish.

Marketing strategiyasi ko'pincha kompaniyaning biznesni rivojlantirish maqsadlari bilan chalkashib ketadi. Biroq, maqsadlardan farqli o'laroq, marketing strategiyasi bu maqsadlarga erishish rejasi bo'lib, u marketingning barcha elementlarini, moliyaviy resurslarni va ishlab chiqarish imkoniyatlarini aks ettirishi kerak. Eng keng tarqalgan marketing strategiyalari:

- kompaniyaning tashkiliy tuzilmasini takomillashtirish;
- yangi mahsulot bozorlariga kirishni tashkil etish;
- yangi mahsulotlarni ishlab chiqish va bozorga chiqarish;
- qo'shma korxonalar tashkil etish orqali yangi bozorlarga kirib borish;
- manfaatdor bozorlarda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish tajribasiga ega firmalar bilan faoliyatning hamkorligi.

Marketing va menejment xalqaro xarakterga ega bo'lib, boshqaruvda axborot texnologiyalarining keng joriy etilishi bilan marketingning roli ortib boradi. Raqobat nafaqat tovarlar va ularning texnologiyalarini, balki boshqaruv turlari va ularning elementlarini ham o'z ichiga oladi: rejalashtirish tizimlari, reklama, axborot texnologiyalari, aloqa tizimlari, motivatsiya, rag'batlantirish va xodimlarning professionalligi.

Korxonada marketingni boshqarish tizimini shakllantirish makro muhitning ta'siriga, mikro muhitning barqarorligiga va korxona ichki muhitining optimal rivojlanishiga bog'liq. Marketingni boshqarish strategiyasi siyosiy beqarorlik, oldindan aytib bo'lmaydigan bozor va moliyaviy muhit, raqobatbardosh pozitsiyalarning ko'tarilishi yoki pasayishi, missiyani tanlash va mijozlar bilan o'zaro munosabatlarga bog'liq.

Marketingni boshqarish talab darajasiga, vaqtiga va tabiatiga shunday ta'sir ko'rsatib, u firma maqsadlariga erishishga yordam beradi.

Marketing korxona boshqaruv tizimining muhim qismidir. Marketing kompaniyaning rivojlanish yo'nalishini ko'rsatadi va marketing vositalarini muvaffaqiyatli amalga oshirish imkonini beradi. F.Kotler, menejmentda marketingdan foydalanish uning muayyan boshqaruv muammolarini hal qilishga qaratilganligi bilan bog'liq deb hisoblaydi, xususan:

- mavjud yoki potentsial talabni aniqlash asosida muayyan mahsulotni ishlab chiqarishning maqsadga muvofiqligi va zarurligini asoslash;
- iste'molchilarning ehtiyojlarini qondiradigan ilmiy-tadqiqot ishlarini tashkil etish;
- ishlab chiqarish va moliyaviy tashkilotni rejalashtirish;
- mahsulot marketing tizimini shakllantirish va takomillashtirish;
- kompaniyaning barcha faoliyati, shu jumladan ishlab chiqarish jarayonining turli bosqichlarini operativ boshqarish, sotishdan keyingi xizmat ko'rsatish, mahsulot sotishni kengaytirish va rag'batlantirishga yo'naltirilganligini ta'minlash.

Kompaniyani boshqarishda marketing yondashuvidan foydalanish ma'lum tashkiliy tuzilmani talab qiladi, u marketing xizmatlarini o'z ichiga olishi kerak. Kompaniya faoliyati tarkibi va hajmining o'ziga xos xususiyatlari, shuningdek uning faoliyat doirasi va xizmat ko'rsatadigan bozor turi bilan belgilanadi.

Zamonaviy jamiyatda, ham mamlakatda, ham xorijda murakkab moliyaviy-iqtisodiy vaziyat fonida iste'mol talabining keskin o'zgarishi, ishlab chiqarish ko'lamining o'zgarishi, turli bozor omillari genezisi mavjud. Ushbu shartlar kompaniyaning nafaqat ishlab chiqarish va bozor faoliyatini, balki o'z boshqaruv mexanizmini ham takomillashtirish orqali adekvat javob berish zarurligini taqozo etadi. Yuqoridagilar bilan bog'liq holda market-

ingni rejalashtirish moslashuvchan va dinamik bo'lishi kerak; uning tarkibiy elementlari - marketing rejaları ichki va tashqi omillarning turli ta'siri ostida o'zlarining tashkiliy shakllarini o'zgartira olgandagina elastik hisoblanadi. Ammo, agar o'zgartirish qobiliyati to'g'ridan-to'g'ri tuzilishga yotqizilgan bo'lsa, keyin kompaniyani tashkil etishda qayta qurish tez va faoliyat samaradorligini pasaytirmasdan amalga oshiriladi.

Xalqaro bozorning hozirgi notinch rivojlanishi sharoitida marketingni boshqarish strategiyasini tanlash mintaqaviy bozorlarning xususiyatlari, kichik, o'rta va yirik biznesning faollik darajasi, mintaqalar bo'yicha aholining to'lov qobiliyati bilan bog'liq. Yaponiya firmalari tomonidan qo'llaniladigan yangi bozorlardagi marketing strategiyasi katta qiziqish uyg'otadi, bu ularga ushbu mahsulotning milliy ishlab chiqarilishiga ega bo'lmagan mamlakatlar bozorlarida o'z o'rnini egallashga imkon beradi va keyin tajriba orttirib, boshqa mamlakatlar ("lazer nurlari strategiyasi") bozorlariga kirib boradi. Shunday qilib, G'arbiy Yevropa mamlakatlari bozorlariga o'z avtomobillari bilan chiqish uchun yapon avtomobilsozlik kompaniyalari dastlab bir necha yil davomida faqat Finlandiya, Norvegiya, Daniya va Irlandiyada faoliyat yuritgan. Va u erda kuchli ijobiy obro'ga ega bo'lgach, ular Niderlandiya, Shveysariya, Shvetsiya, Avstriya, Belgiyaning yanada murakkab bozorlarini o'zlashtira boshladilar. Uchinchi qadam – Buyuk Britaniya, Italiya, Germaniya va Fransiya – qudratli avtosanoatga ega mamlakatlar bozorlariga chiqish edi. Yapon sanoatchilarining faoliyatiga xos bo'lgan juda uzoq muddatga mo'ljallangan ketma-ketlik ham e'tiborga loyiqdir: eng katta, arzon avtomobillarni eksport qilishdan boshlab (va shunga mos ravishda juda tez xaridorlarning talablarini qondirish bilan), "Yapon - bu zo'r sifat" imidjini yaratgan holda, bu avtomobil firmalari asta-sekin qimmatroq avtomobillar (lekin eng nufuzlilari emas), yuk mashinalari va maxsus avtomobillar bozorlarida ishlashga, shuningdek, ular joylashgan mamlakatlarda ilgari yig'ilgan mashinalar yuborgan mamlakatlarida, keyinchalik avtomobil yig'ish zavodlarini qurishga o'tmoqdalar. Germaniya va Fransiya kuchli avtosanoatga ega mamlakatlardir.

Qiziqarli strategiya - bu "moviy okeanlar" bo'lib, u korxonalarga savdo bozorlari uchun kurashdan uzoqlashib, faoliyat sohasini, yangi mahsulot va yangi mijozlarni mustaqil tanlash imkonini beradi. Xalqaro bozorning hozirgi notinch rivojlanishi sharoitida marketingni boshqarish strategiyasini tanlash mintaqaviy bozorlarning xususiyatlari, kichik, o'rta va yirik biznesning faollik darajasi, mintaqalar bo'yicha aholining to'lov qobiliyati bilan bog'liq.

Operatsion rejalashtirish jarayonida korxonaning keyingi davr uchun joriy maqsadlarini hisobga oladigan marketing dasturlari va byudjeti, korxonaning barcha tarkibiy qismlari uchun yo'riqnoma ishlab chiqiladi. Marketing dasturi yoki marketing faoliyati dasturi strategik siyosat yuritish, muhim iqtisodiy va ijtimoiy zarbalardan qochish, rivojlanish barqarorligiga erishish va uzoq muddatli ijobiy ta'sir ko'rsatish imkonini beradi. Marketing dasturi bilan bir qatorda marketingni rejalashtirishning asosiy tarkibiy qismlaridan biri marketing byudjeti hisoblanadi. Marketing byudjeti - bu marketing uchun daromadlar va xarajatlarning muvozanatli tizimi, uning rivojlanishi kompaniya faoliyatini moliyaviy rejalashtirishning etakchi elementi hisoblanadi. Byudjet bir yil yoki undan ko'proq muddatga ishlab chiqiladi, byudjet muddati bevosita marketingni rejalashtirishga bog'liq.

Marketing xarajatlari ikki asosiy usulda shakllanadi. Birinchisi, daromad yoki foyda foizi bilan bog'liq. Ikkinchi yondashuv marketing byudjetini hisoblashning asosiy omillari rivojlanishning ushbu bosqichida kompaniyaning maqsad va vazifalari bo'lishi kerakligini anglatadi. Maqsadga yo'naltirilgan yondashuvning o'zgarishi ba'zan raqobatchilar bilan tenglik asosida marketing byudjetini belgilash deb ataladi. Marketing byudjeti - bu iste'molchilarni jalb qilishga qaratilgan reklama va boshqa tadbirlar bilan bog'liq byudjet. Bu, shuningdek, marketing tadqiqotlari, brending va boshqalarni o'z ichiga oladi. Biroq, marketing xarajatlari marketing mahsulotini ishlab chiqish xarajatlarini, hamkorlarga bonuslar va chegirmalarni ham o'z ichiga oladi. Marketing xarajatlari moddalarining aniq ro'yxati biznes jarayonlari va ushbu moddalarni nazorat qiluvchi markazlarning joylashuvi bilan belgilanadi. Misol uchun, agar kompaniyadagi marketing bo'limi va savdo bo'limi turli byudjetlarga ega bo'lgan turli bo'limlar bo'lsa, u holda sheriklarga bir xil bonuslar marketing byudjetiga kiritilmasligi mumkin, lekin savdo bo'limi byudjetiga kiritilishi mumkin. Va aksincha, agar tuzilmaviy jihatdan sotish va marketing bir birlikka tegishli bo'lsa, byudjet bir xil bo'lishi mumkin. Marketing xarajatlarning asosiy moddalar bo'yicha taqsimlanishi 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval: Marketing xarajatlarini asosiy moddalar bo'yicha taqsimlash

Xarajatlar	Koeffitsiyent
An'anaviy reklama	0,7
Sotishni rag'batlantirish	0,16
To'g'ridan to'g'ri marketing	0,08
Marketing tadqiqotlari	0,06

Marketing uchun zarur xarajatlar darajasini baholashda siz analogiya usulidan foydalanishingiz mumkin. Ma'lumki, masalan, Qo'shma Shtatlarda yangi mahsulotni ishlab chiqish va bozorga chiqarish xarajatlari quyidagicha taqsimlanadi: smeta xarajatlarning 3-6 foizi fundamental tadqiqotlarga, 7-8 foizi amaliy ishlanmalarga ajratiladi. , 7–8% texnologik asbob-uskunalarini tayyorlash va kerak bo'lganda yangi korxonalar qurish uchun

– 40-60%, ommaviy ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish uchun – 5-16%, sotishni tashkil etish uchun – 10-27%. Reklama xarajatlari sotilgan mahsulotga qarab o'zgaradi: go'sht mahsulotlarini sotishning 0,6% dan 10%, dori vositalari va kosmetika 15%, uzoq muddatli mahsulotlar sotishning 1-5%, sanoat tovarlari - 1-2% miqdorida reklama xarajatlarini talab qiladi. Agar biz reklama xarajatlarini foyda miqdoriga bog'lasak, ular qoida tariqasida 15% dan yuqori va ko'pgina firmalar uchun ular bozorda barqaror pozitsiyaga ega bo'lgan 30-42% oralig'ida yotadi va yangi bozorga kiritilganda ba'zan 45,0% ga etadi. Har qanday korxona rahbarining marketing xarajatlarini kamaytirishga bo'lgan tabiiy istagi zamonaviy dunyoda marketing faoliyati tobora qimmatlashib borayotganini hisobga olgan holda tuzatilishi kerak.

Menejmentda marketingning samaradorligi kompaniya faoliyatida qo'yilgan vazifalar va kutilayotgan yakuniy natijalar asosida minimal xarajatlar va maksimal natijalarga erishish imkonini beradi. Marketing dasturi va byudjetni ishlab chiqishda sifat darajasi, yuqorida aytilganlar bilan bog'liq holda, korxona boshqaruvi samaradorligini belgilovchi elementlardan biridir.

Shunday qilib, marketing nafaqat sof marketing maqsadlari va vazifalarini amalga oshirishga, balki rejalashtirilgan ishlab chiqarish ko'rsatkichlariga erishishni ta'minlash uchun kompaniya faoliyatini muvofiqlashtirishga imkon beradigan eng muhim boshqaruv funksiyalaridan biridir. Kompaniyalarda marketingning boshqaruv funksiyasini amalga oshirish uchun tegishli bo'limlar yaratilishi kerak. Tashkilotni boshqarishda marketingni amalga oshirish uning faoliyat ko'rsatish muhiti shartlarini har tomonlama o'rganishga asoslangan bo'lishi kerak, uni aniqlash kompaniyaning barcha faoliyatini bozor talablariga yo'naltirish, tashqi bozorda uning moslashuvchanligini ta'minlash kabi kompaniyaning asosiy maqsadiga erishishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, korxona boshqaruvida marketing menejmenti usullarini qo'llash bo'yicha quyidagi usullarni taklif etamiz:

1. **Bozor tadqiqoti.** Bozor tadqiqotlari marketingni boshqarishning samarali usullarini ishlab chiqishda hal qiluvchi qadamdir. Korxonalar o'zlarining marketing strategiyalari va mahsulot ishlab chiqishlari haqida ma'lumot berish uchun mijozlarning ehtiyojlari, afzalliklari va xatti-harakatlari haqida ma'lumot to'plashlari mumkin. Bu o'z mahsulotlarini sotib olish ehtimoli yuqori bo'lgan aniq tarmoqlar, hududlar yoki demografiyani aniqlashni o'z ichiga olishi mumkin.
2. **Raqamli marketing.** Raqamli marketing bugungi raqamli asrda juda ham zarur. Korxonalar mijozlar bilan bog'lanish va ular bilan bog'lanish uchun veb-sayt, ijtimoiy media va boshqa raqamli kanallar orqali kuchli onlayn mavjudligini rivojlantirishi mumkin. Bunga mijozlarga qiymat beradigan va korxonani sohada yetakchi o'ringa qo'yadigan o'quv qo'llanmalari, mahsulot qo'llanmalari va sanoat yangiliklari kabi yuqori sifatli kontent yaratish kiradi.
3. **Sanoat tadbirlarida qatnashish.** Savdo ko'rgazmalari kabi sanoat tadbirlarida qatnashish mahsulotlarni namoyish qilish, aloqalarni o'rnatish va etakchilarni yaratishning samarali usuli hisoblanadi. Shuningdek, u qimmatli tarmoq imkoniyatlari va bozordagi so'nggi tendentsiyalar va innovatsiyalar haqida tushuncha berishi mumkin.
4. **Brend identifikatori.** Kuchli brend identifikatorini rivojlantirish mahsulotlarni raqobatchilardan farqlash va maqsadli auditoriya bilan rezonanslashish uchun ham juda muhimdir. Barqaror va esda qolarli brend identifikatorini yaratish vaqt o'tishi bilan brend xabardorligi va mijozlarning sodiqligini oshirishga yordam beradi.
5. **Maxsus mahsulotlar.** Maxsus mahsulot va xizmatlarni taklif qilish mijozlarning noyob ehtiyojlarini qondirishi va sodiqlikni yaratishi mumkin. Bu mijozlarning o'ziga xos ehtiyojlari va afzalliklariga mos keladigan maxsus mahsulotlarni ishlab chiqish uchun ular bilan hamkorlik qilishni o'z ichiga olishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Gary Armstrong. Philip Kotler. Michael Marker. Marketing in introduction. England, 2016, paperback: 720 pages, Pearson.
2. Philip Kotler. Kavin Lane Ketter. Marketing Management. Pearson Education, Inc. publishing as Prestige Hall, USA, 2012-y.
3. Котлер Ф., Армстронг Г., Вонг В., Сондерс Дж. Основы маркетинга. 5-е европейское изд. Учебник. – М.: ООО И. Д. Вильямс, 2013. – 752 с.
4. Soliev A., Vuzrukxonov S., Marketing, bozorshunoslik. Darslik. – T.: Iqtisod-Moliya, 2010. – 424 b.
5. Ergashxodjaeva SH.J., Qosimova M.S., YUsupov M.A. Marketing. Darslik. – T.: TDIU, 2011. – 202 b.
6. Musaeva Sh.A. Marketing tadqiqotlari. Darslik "STAR-SEL" MChJ nashriyot va ijodiy bo'limi. Samarqand-2023
7. Musaeva Sh.A. Integrallashtirilgan marketing kommunikatsiyasi O'quv qo'llanma "Mahorat" nashriyoti, Samarqand – 2022

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining

2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

